ד משְׁנָה פֶּרֶק ג׳ דְּחֻלָּה (פ״ז), וּכְתִבוּ הָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ו׳ (ה״ח). ה לְדַעַת הַטּוּר וּתְשׁוּבַת הָרַמְבַּ״ן בְּסִימָן ק״נ.

(כספקם)) וְאָנִי״ס [וְ]אַלְיֵינָךְ״ר אֵינָן מִינֵי קִטְנִיּוֹת (ד) [ד] (יג) וּמֻתָּר לְאָכְלָן בְּפֶסַח, כֵּן נִרְאֶה לִי: **ב** ד**הָעוֹשֶׂה עִפָּה מִן הַחִטִּים וּמִן הָאֹרֶז, (יד) אִם יֵשׁ בָּהּ** (ה) [ה] **טַעַם דָּגָן יוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּפֶסַח: ג** * ה**אִם לֹא בֵּרְרוּ** (טו) **הַחִטִּים מֵאֲכִילַת** (ו) **עַכְבָּר, (טז) אֵין בְּכָךְ כְּלוּם.** הַגָּהּ: (יז) וְכֵן אִם לֹא בֵּרְרוּ מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ דָּגָן שֶׁצָּמַח. (יח) מִיהוּ, צָרִיךְ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

וְאַף עַל פִּי כֵן זְרִיזִין מְקַדִּימִין לְחָרֵךְ אֶת הַקֶּאפֶּ״י קֹדֶם פֶּסַח, וְגַם לְעֵין קֹדֶם שְׁקוֹנִים אוֹתָם לְבֵרֵר מֵשָׁם תַּעֲרוֹבוֹת אֹרֶז וּשְׂאֹר מִינִים לִהְיוֹת נְקִיָּה מִכֹּל, מִשּׁוּם חוּמְרָא דְּפֶסַח, וּבְרֹכֶת טוֹב תִּבְא עֲלֵיהֶם, וְעֵין בְּשִׁבּוּת יַעֲקֹב שָׁם שָׁכַתַב, בְּטַיי״א שְׁמַעְתִּי שְׁרֵבִּים פּוֹרְשִׁים, לְפִי שֵׁשׁ חֲשַׁשׁ רַמָּאוּת שֶׁמַּשְׁתַּשְׁשִׁין בְּטַיי״א וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִים וּמְבַיְּשִׁים אוֹתָם לְמִכְרֹ, וְשָׁקְפָה נִשְׁמַפֵּשׁ תְּחִלָּה עִם חֲמַץ, וְכֵן שָׁמַעְתִּי מְשֻׁלָּמִים וְכֵן רַבִּים, לָכֵן שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם כִּי בְּפֶסַח צָרִיךְ הִרְחֵקָה טְפֵי כוּ׳ עַיֵּן שָׁם. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה שֶׁאֵין לְחֹשׁ לַכֵּלִים שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בָּהֶם טְיי״א אוֹ נִשְׁפַּךְ מֵהַטְיי״א לְתוֹךְ הַמַּאֲכָל, וְיֵשׁ נוֹהֲגִין הֶתֵּר בְּטְיי״א שֶׁבָּאָה מִן הַתַּבְּרִים אֲשֶׁר בְּמִדְינוֹת גְּדוֹלִם, וְגַם הַבַּקִּיאִים מְעִידִים שֶׁהוּא כָּשֵׁר לְפֶסַח עַל יְדֵי שֶׁמְּפִירִים בְּמַרְאֶה וְטַעַם וְרֵיחַ, שֵׁשׁ הִבְדֵּל בֵּין טְיי״א שֶׁנִּתְבַּשְּׁלָה וְנִתְיַבְּשָׁה לְבֵין הַטְיי״א הַבָּאָה בְּדֶרֶךְ גְּדִילָתָהּ וְלֹא שָׁלַט בָּהּ אוּר לְבַשְּׁלָהּ כְּלָל: [ד] וּמֻתָּר. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב הַבָּאָה בְּדַרְכָּהּ גְּדִילָתָהּ וְלֹא שָׁלַט בָּהּ אוּר לְבַשְּׁלָהּ כְּלָל בְּתִשׁוּבַת חַיִּים שְׁאַל חֵלֶק ב׳ סִימָן ל״ח (אות סג) שֵׁשׁ מִין אֶחָד נִרְאֶה כְּמוֹ אֹרֶז קָמָה וְנִקְרָא בְּעָרִים הָאֵלֶּה סָאגו״, וְזֶה נַעֲשָׂה מִמִּין עֵץ שֶׁל הִינְדְּיָא וּמֻתָּר בְּפֶסַח. אַךְ בְּעִיר לוּנְדְּרִיס נִתְחַכְּמוּ לַעֲשׂוֹת בְּדָמוּתוֹ וְהוּא מְקֻמָּח חִטִּים וְנִקְרָא אֲרִינְ״ה דִּי סָאגו״, וְשֶׁל לוּנְדְּרִיס נִכָּר לְבַקִּיאִים שֶׁנַּעֲשָׂה מְקֻמָּח, זֶה שָׁמַעְתִּי מִגְּבִיר מְשֻׁכָּל כוּ׳ עַיֵּן שָׁם. וְכַתַּבְתִּי זֶה לְמַעַן דַּעַת לְדַקְדֵּק בְּדָבָר, כִּי לִפְעָמִים חֲכָמֵי הָרוֹפְאִים מְצַוִּים לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲלִי וּמְחוּשׁ לֶאֱכֹל סָאגו״ו, וְצָרִיךְ לְדַקְדֵּק בְּפֶסַח שֶׁהוּא אוֹתוֹ הַבָּא מֵעֵץ הִינְדְּיָא, לֹא זוּלָתוֹ: **ב** [ה] **טַעַם דָּגָן.** וְעֵין שְׁעוֹרָה מְמַהֵר לְהַחֲמִיץ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) וְעֵין לְעֵיל סִימָן תס״ו סָעִיף ד׳ (ס״ק יב):

בַּאֵר הֵיטֵב

(ד) **וּמֻתָּר.** וּמִכָּל מָקוֹם צְרִיכִין בְּדִיקָה שֶׁלֹּא יְהֵא בָּהֶם אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה מִינִים. כְּתַב בַּיִּשׁ נוֹחָלִין (אוהרת האכילה) טוֹב לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל עָנִי״ס וְקִיקְי״ל עַד יוֹם אַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרָם יָפֶה. וְט״ז (סק״א) כָּתַב שֶׁמִּמְּתִי שְׁמַחֲלִקִים, אוֹתוֹ שֶׁקּוֹרִין קְרַא״ם קִיקְי״ל מְבִיאִים אוֹתוֹ מִמְּדִינוֹת אֲחֵרוֹת, אֲסוּר, שֶׁגַּזְרִינוּ דּוֹמֶה לְדָגָן, אֲבָל אוֹתוֹ הַנִּקְרָא פֶּעלְ״ד קִיקְי״ל מֻתָּר בְּפֶסַח. וְהַחק יַעֲקֹב כָּתַב לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי אֵין לְהַחְמִיר יוֹתֵר, דְּגַם קִטְנִיּוֹת עַצְמוֹ חָמְרָא בְּעָלְמָא הוּא, וְהֵבוּ דְּלֹא לוֹסִיף עֲלֵהּ: **ב** (ה) **טַעַם דָּגָן.** וְדַוְקָא שֵׁשׁ בּוֹ כַּדַּיִת בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד). וְהַחק יַעֲקֹב (סק״ר) מַתִּיר בְּאֹרֶז אֲפִלּוּ אֵין בּוֹ כַּדַּיִת בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס: **ג** (ו) **עַכְבָּר.** דְּמֵעַט רַק שֶׁבְּפִי עַכְבָּר אֵינוֹ מַחְמִיץ חִטָּה קָשָׁה, וְלָכֵן אֲפִלּוּ אֵין שִׁשִּׁים נִגְרָר שָׂרֵי בְּדִיעֲבַד. וְלֹא הָנֵי כְּמִבְּשַׁל אִסּוּר לְכַתְּחִלָּה, דְּאֵין כַּוָּנָתוֹ לְבַשְּׁלוֹ אֶלָּא לְטָחֳנָן. רַשְׁבָּ״א (בתשובה ח״א סי׳ תפח) וְרַמְבַּ״ן (המיוחסות סי׳ קנ). וְהִקְשָׁה פְּרִי חָדָשׁ הֲלֹא מִבְּשַׁל קֹדֶם פֶּסַח וְכַלָּה הֶתֵּר הוּא, וּמַסִּיק הוֹאִיל וּמְעָרְבוּ עַל מְנָת לֶאֱכֹל בְּפֶסַח הָוֵי כְּמִבְּשַׁל אִסּוּר עַיֵּן שָׁם. וְחַק יַעֲקֹב (ס״ק יב) כָּתַב עַל שֵׁם רַמְבַּ״ן דְּנִשִּׁיכוֹת עַכְבָּר הָוֵי כְּמֵי פֵרוֹת]. וְאֶפְשָׁר דְּדַוְקָא חִטָּה אֲבָל שְׁעוֹרָה מְמַהֵר לְהַחְמִיץ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) וְעֵין לְעֵיל סִימָן תס״ו סָעִיף ד׳ (ס״ק יב):

בְּאוּר הֲלָכָה

וְעַל כֵּן אִסְרוּ כָּל קִטְנִיּוֹת עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ שָׁם. וּפְרוּשׁ דְּבָרָיו, שֵׁשׁ מִינֵי חִטִּים שֶׁשִּׁבְּשָׁנָה כְּתִקּוּנָהּ מִשְׁתַּנּוֹת וְנִרְאוֹת כְּמִינֵי זַרְעוֹנִים, וְעַל כֵּן אִסְרוּ כָּל מִינֵי זַרְעוֹנִים:

ג * אִם לֹא בֵּרְרוּ הַחִטִּים וְכוּ׳. מִלְּשׁוֹן זֶה מַשְׁמַע דְּלְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לְבָרֵר אוֹתָם הַנִּשּׁוּכִים מֵעַכְבָּרִים, אֲבָל בְּטוּר וְכֵן בְּלְבוּשׁ אִיתָא שֶׁאֵין צָרִיךְ אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה,

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

חָמֵץ, דְּהָא זַיִת הוּא חָרִיף כַּמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן תמ״ז סָעִיף ח׳, וּבְדָבָר חָרִיף אָמְרִינַן אַגַּב דּוּחְקָא דְּכִתִּישַׁת הַמַּכְתֶּשֶׁת נוֹתֶנֶת טַעַם בַּזַּיִתִּים, וְלֵיכָּא שִׁשִּׁים בַּזַּיִתִּים נֶגֶד הַטַּעַם, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן תמ״ז סָעִיף ח׳ עַיֵּן שָׁם, וְעַל כֵּן בְּשֶׁמֶן זַיִת לְכֻלֵּי עָלְמָא צָרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לִתֵּלוֹת הַנֵּר בְּקָרוֹב לַשֻּׁלְחָן, שֶׁלֹּא יַטִּיף עַל מִינֵי מַאֲכָל: (יב) **וְכֵן מֻתָּר לְהַשְׁהוֹת וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ נָפְלוּ עֲלֵיהֶן מַיִם, דְּבִשְׂאָר תְּבוּאָה כְּהַאי גַּוְנָא אָסוּר לְהַשְׁהוֹת, בְּהָא לֹא גָּזְרִינַן, דִּלְא קָבְלוּ עֲלַיְיהוּ רַק לֶאֱסֹר אֲכִילָתָן. וְהוּא הַדִּין (יח) דְּמֻתָּר לְהָנוֹת מֵהֶן: (יג) **וּמֻתָּר לְאָכְלָן בְּפֶסַח.** (יג) שֶׁלֹּא יִתְעָרֵב בָּהֶן אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה מִינִים, וְעַל כֵּן יֵשׁ אוֹמְרִים (יג) דְּטוֹב לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל עָנִי״ס וְקִיקְי״ל עַד יוֹם הָאַחֲרוֹן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָרְרָם יָפֶה. וְעֵין בַּשּׁ״ז (סק״א) וְחַק יַעֲקֹב (סק״ט) בְּזֶה: **ב** (יד) **אִם יֵשׁ בָּהּ טַעַם דָּגָן.** וּמִשְׁמַע (יד) דְּאֲפִלּוּ אֵין בָּעִפָּה שִׁעוּר חִטִּים שֶׁיִּהְיֶה כַּזַּיִת בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס, גַּם כֵּן יוֹצֵא בָּהּ כְּשֶׁאוֹכֵל כַּזַּיִת מִן הָעִפָּה, אַף עַל פִּי שֶׁהָעִקָּר בּוֹ הוּא הָאֹרֶז וּבְאֹרֶז אֵינוֹ יוֹצֵא מִשּׁוּם מַצָּה כְּדִלְעֵיל, שֶׁאנִי הָכָא כֵּיוָן שֶׁמִּחֻבָּרִים בְּיַחַד, טָבַע הָאֹרֶז לִהְיוֹת נִגָּרָר אַחַר הַחִטִּים, וּכְשֶׁמִּתְחַמֵּץ הַחִטִּים מִתְחַמֵּץ גַּם כֵּן הָאֹרֶז, וּלְהָכִי דִּינוֹ כְּחִטִּים. (טו) וְכָל זֶה בְּחִטִּים וְאֹרֶז, אֲבָל אִם עֵרֶב קָמַח חִטִּין עִם קָמַח דֹּחַן וּכְהַאי גַּוְנָא, אוֹ אִם עֵרֶב קָמַח שֶׁל שְׂאוֹר מִינֵי דָּגָן עִם קָמַח אֹרֶז, וְעָשָׂה מִמֶּנּוּ מַצָּה, אֵינוֹ יוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּשֶׁיֵּשׁ בָּהּ טַעַם דָּגָן, אֲפִלּוּ אִם כֵּן יֵשׁ בָּהּ קָמַח דָּגָן שֶׁיִּהְיֶה כַּזַּיִת בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס מִמֶּנָּה יְהֵא בָּהּ כַּזַּיִת מִקָּמַח דָּגָן, שֶׁבְּשִׁעוּר כָּזֶה חֲשִׁבִינַן כָּל הָעִפָּה כֻּלָּהּ כְּדָגָן, וְיוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ (טז) בְּשֶׁאוֹכֵל כַּזַּיִת מִן הָעִפָּה. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֲפִלּוּ (יז) בְּחִטִּין וְאֹרֶז אֵין יוֹצְאִין יְדֵי חוֹבַת מַצָּה אֶלָּא בְּשֶׁיֵּשׁ חִטִּים בָּאֹרֶז כְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס, וּבְשִׁעוּר מִינֵי דָּגָן אֲפִלּוּ בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס נַמִּי לֹא מְהַנֵּי לְאַחְשׁוּבֵי כָּל הָעִפָּה כְּכֻלָּא דָּגָן, (יח) אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ רֹב דָּגָן וּמְעוּט אֹרֶז אוֹ שְׂאוֹר מִינִים, דְּאָז בָּטֵל הָאֹרֶז בְּרֻבָּא וְהָוֵי כְּכֻלָּא דָּגָן. (יט) וּלְכַתְּחִלָּה נָכוֹן לְהַחְמִיר בְּשֶׁל תּוֹרָה כְּסָבְרָא הָאַחֲרוֹנָה, (כ) וּבִשְׁעַת הַדְּחַק יֵשׁ לְסָמֹךְ אַסָּבְרָא רִאשׁוֹנָה: **ג** (טו) **הַחִטִּים.** [א]וְהוּא הַדִּין (כא) שְׂאוֹר מִינֵי דָּגָן: (טז) **אֵין בְּכָךְ כְּלוּם.** שָׁאַיִן הַגְּרִגִּיר מַחְמִיץ מִמְּעוּט רַק שֶׁבְּפִי הָעַכְבָּר, וְלָכֵן (כב) אֲפִלּוּ אֵין שִׁשִּׁים נִגְרָר שָׂרֵי בְּדִיעֲבַד. וְעֵין לְקַמָּן סִימָן תס״ו מִדִּין אֲכִילַת עַכְבָּר בְּקָמַח וּמָה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם (ס״ק יח): (יז) **וְכֵן כּוּ׳ שֶׁצָּמַח.** (שֶׁקּוֹרִין אוֹ״ס גִּירְוּאקְסִי״ן). רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאַף אִם לֹא בֵּרְרוּ מֵהֶם כְּשֶׁלֹּא צָמַח הוּא חָמֵץ גָּמוּר, מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁלֹּא בֵּרַר אֵין לֶאֱסֹר, לְפִי שֶׁמִּתְבַּטְּלִין בְּתוֹךְ הַחִטִּים הַכְּשֵׁרִים, (כג) וּמֻתָּר לְטָחֳנָן הַכֹּל בְּיַחַד. וְהִסְכִּימַת (כד) הָרַבֵּה אַחֲרוֹנִים דְּמֻתָּר לֶאֱפוֹת בְּפֶסַח, וְאַף דִּבְפֶסַח אִסּוּרוֹ בְּמַשֶּׁהוּ, כְּבָר נִתְבַּטֵּל קֹדֶם פֶּסַח בְּשִׁשִּׁים, וְקָמַח בְּקָמַח מִקְרֵי לַח בְּלַח וְאֵינוֹ חוֹזֵר וְנַעוֹר. (כה) מִיהוּ, בַּעַל נֶפֶשׁ יַחְמִיר לְעַצְמוֹ לֶאֱפוֹת קֹדֶם פֶּסַח כְּשֶׁיֵּשׁ מְצֻמָּחִים: (יח) **מִיהוּ צָרִיךְ לְזָרְזוֹ וְכוּ׳.** (כו) רַק אַדְּגָן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יח) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): (יט) ט״ז (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (כ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) בְּשֵׁם יֵשׁ נוֹחָלִין (אוהרת האכילה): **ב** (יד) כֵּן כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים: (מו) הָרַמְבַּ״ן (בהלכות חלה לא.) וְהָרַא״שׁ (הלכות קטנות חלה סי׳ טו) וְסִיעָתָם, וְהָעִתְּיקוּם הָאַחֲרוֹנִים: (מז) **הֵיינוּ דְּלֹא בָּעֵינַן שֶׁיֹּאכַל כָּל אֲכִילַת פְּרָס.** דִּסְבָרָא זוֹ לֹא נִזְכְּרָת אֶלָּא בְּרַאֲבַ״ד (בספרי חלה שער א), וּשְׁאָרֵי הַפּוֹסְקִים לֹא הִזְכִּירוּהָ. [וְיֵשׁ לְעֵין בְּדַעַת הָרַשְׁבָּ״א (בספרי חלה שער א), דְּכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים מִשְּׁמוֹ דִּסְבִירָא לֵיהּ כְּהָרַאֲבַ״ד דְּבָעֵינַן כַּזַּיִת בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס, אִם גַּם בָּזֶה סְבִירָא לֵיהּ כְּהָרַאֲבַ״ד דְּבָעֵינַן שֶׁיֹּאכַל אֶת כָּל הַפָּרָס]. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּאוֹר זָרוּעַ (ח״א סי׳ רלט) שֶׁגַּם הוּא סְבִירָא לֵיהּ לְדִינָא כְּהָרַאֲבַ״ד וְגַם בְּאֹרֶז וְחִטִּים בָּעֵינַן דְּוַדַּאי שֶׁיִּהְיֶה בָּהּ כְּשִׁעוּר, אֲבָל זֶה לֹא יָכֹל דְּבָעֵינַן שֶׁיֹּאכַל כָּל הַפָּרָס: (יז) הוּא דַּעַת הָרַאֲבַ״ד (שם) וְהָרַבֵּנוּ חַיִּים הַמּוּבָא בְּהָרַא״שׁ (שם) וְהָרַשְׁבָּ״א (שם) וְהָאוֹר זָרוּעַ (שם): (יח) הָרַא״שׁ (שם) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) וְעֵין לְעֵיל סִימָן תס״ו סָעִיף ד׳ (ס״ק יב):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״ח) כתב: אם אכלו עכברים משעורים או משיפון ושיבולת שועל ואין ס׳ בהשלמים כנגד הנשוכין ושכח וטחן הכל ביחד יש להחמיר ולבערם קודם הפסח, דכיון שהם רכים יש לחוש שנתחמצו ממיעוט רוק שבפי העכבר.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תנג

(ז) [ז] (יט) לִרְאוֹת שֶׁאֵין בּוֹ כָּל כָּךְ שֶׁלֹּא יְהֵא (כ) שִׁשִּׁים כְּנֶגְדּוֹ מִן הַהֶתֵּר (הגהות מיימוניות (ד"ק פ"א ה"ח) בשם סמ"ק (מנוה רכב הגהה יב) ותרומת הדשן סימן קי"ד): ד [1]הַחִטִּים (כא) שֶׁעוֹשִׂים בָּהֶם (ח) [ח] מַצַּת מִצְוָה, * טוֹב לְשָׁמְרָן שֶׁלֹּא יִפְּלוּ עֲלֵיהֶם (ט) מַיִם (כב) מִשְּׁעַת קְצִירָה, * [2]וּלְפָחוֹת (כג) מִשְּׁעַת טְחִינָה. * [3]וּבִשְׁעַת הַדְּחָק (כד) מֻתָּר לִקַּח (כה) קָמַח * מִן (י) הַשּׁוּק:

ו טור בְּשֵׁם הָרִי"ף (יב.) מֵימְרָא דְּרָבָא שָׁם מ' (ע"א). ז כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרֹא"ש (פ"ב סי' כו) מִמֵּימְרָא דְּרַב הוּנָא שָׁם. ח טור בְּשֵׁם גָּאוֹן.

בְּאֵר הֵיטֵב

(ז) לִרְאוֹת. קָאֵי אַדָּגָן שֶׁצָּמַח. וְאֵין צָרִיךְ לֶאֱפוֹת קֹדֶם פֶּסַח, דְּקָמַח בְּקָמַח מִקְרֵי לַח בְּלַח וְאֵינוֹ חוֹזֵר וְנֵעוֹר. תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן וּבַ"ח (ס"ב). וְהַחֹק יַעֲקֹב (ס"ק יג) כָּתַב וּבַעַל נֶפֶשׁ יַחְמִיר לְעַצְמוֹ לֶאֱפוֹת הַכֹּל קֹדֶם פֶּסַח, וּמִכָּל מָקוֹם וַדַּאי דְּמֻתָּר לְבַשֵּׁל מִן אוֹתָן הַמַּצּוֹת תּוֹךְ הַפֶּסַח. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן תנ"ח (סק"א). וּבְנִתְלַחְלַח הַקָּמַח וְנַעֲשָׂה פְּרוּרִין, לֹא מְהַנֵּי בִּטּוּל אֲפִלּוּ לֶאֱפוֹת קֹדֶם פֶּסַח, כַּמְבֹאָר לְקַמָּן סִימָן תס"ו (ס"ד). חֹק יַעֲקֹב (שם): ד (ח) מַצַּת מִצְוָה. מַשְׁמַע דַּוְקָא מַצַּת מִצְוָה צָרִיךְ שִׁמּוּר, כְּדֵי לֶאֱכֹל לֵילוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן שְׁאָר מַצּוֹת אֵין צָרִיךְ שִׁמּוּר כְּלָל, וְשָׁרֵי לִקַּח קָמַח מִן הַשּׁוּק אֲפִלּוּ בְּלֹא דְּחָק, וַאֲפִלּוּ שִׁמּוּר דְּלִישָׁה וַאֲפִיָּה גַּם כֵּן לֹא בְּעִינַן כַּמְבֹאָר בַּשַּׁ"ס (מ.) וּבַפּוֹסְקִים. מִיהוּ כָּל זֶה מִדִּינָא, אָכֵן יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים הֵם וְנָהֲגוּ לַעֲשׂוֹת שִׁמּוּר בְּכָל הַמַּצּוֹת מִשְּׁעַת טְחִינָה, וּלְפָחוֹת מִשְּׁעַת לִישָׁה: (ט) מַיִם. אִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁלָּקַח מִמֶּנּוּ הַחִטִּים אָמַר שֶׁרָחַץ אוֹתָם, אִי מְהֵימָן לֵיהּ אֲסוּרִים. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם סִימָן תס"ז סָעִיף קָטָן ד' וְעַיֵּן שָׁם בַּחֹק יַעֲקֹב (סק"ה): (י) הַשּׁוּק. דְּלֹא מַחְזְקִינַן אִסּוּרָא שֶׁמָּא נָגַע בְּמַיִם. וְנִרְאֶה דַּאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִים לִלְתֹּת הַחִטִּים אֵימַר

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ג [ז] לִרְאוֹת. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בִּמְקוֹם שְׁמוּאֵל סִימָן נ"ז מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה: ד [ח] מַצַּת מִצְוָה. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת דִּבְרֵי יוֹסֵף סִימָן מ"ה שֶׁיֵּשׁ נוֹהֲגִין שֶׁכָּל הַמַּצָּה שֶׁאוֹכֵל בְּפֶסַח תִּהְיֶה מַחִטִּים שְׁמוּרִים מִשְּׁעַת קְצִירָה, וְאֵין בָּזֶה לֹא מִשּׁוּם יוּהֲרָא וְלֹא מִשּׁוּם מַחֲלֹקֶת וְלֹא מִשּׁוּם לֹא תִתְגֹּדְדוּ עַיֵּן שָׁם, וְהֵבִיאוֹ בִּרְכֵּי יוֹסֵף (סק"ז).

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁצָּמַח וְלֹא אַדִּלְעֵיל: (יט) לִרְאוֹת שֶׁאֵין בּוֹ כָּל כָּךְ וְכוּ'. וְאִם יֵרָאֶה לוֹ שֶׁאֵין שִׁשִּׁים כְּנֶגְדּוֹ צָרִיךְ לִבְרֹר הַמְצֻמָּחִים, וְאֵינוֹ מְחֻיָּב לְנַקּוֹת כֻּלָּם, אֶלָּא לִפְחוֹת מֵהֶם עַד שֶׁיְּהוּ שִׁשִּׁים כְּנֶגְדָּם: (כ) שִׁשִּׁים כְּנֶגְדּוֹ. דְּאִם לֵיכָּא שִׁשִּׁים כְּנֶגְדָּם, אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד אֲסוּרִים בַּהֲנָאָה, דְּדָגָן שֶׁצָּמַח הוּא חָמֵץ גָּמוּר [וַאֲפִלּוּ (כז) אִם סָפֵק אִם הָיָה שִׁשִּׁים נֶגֶד הַמְצֻמָּחִים, גַּם כֵּן אָסוּר]. וְצָרִיךְ לְבַעֲרָם קֹדֶם הַפֶּסַח, וְאִם עָבַר עֲלֵיהֶם הַפֶּסַח וְלֹא בִּעֲרָם, יִמְכְּרֵם לְעַכּוּ"ם (כח) חוּץ מִדְּמֵי אִסּוּר שֶׁבּוֹ. וְאִם לֹא הָיָה שִׁשִּׁים נֶגֶד הַמְצֻמָּחִים, (כט) יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁמֻּתָּר לְהוֹסִיף עֲלֵיהֶם עוֹד חִטִּים כְּשֵׁרִים כְּדֵי לְבַטְּלָן בְּשִׁשִּׁים וּלְטָחְנָן קֹדֶם פֶּסַח, וְלֹא מִקְרֵי זֶה מְבַטֵּל אִסּוּר לְכַתְּחִלָּה שֶׁאָסוּר, כֵּיוָן דְּהוּא קֹדֶם פֶּסַח וַעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ זְמַן אִסּוּרוֹ. (ל) וְרֹב הַפּוֹסְקִים אוֹסְרִין, דְּכֵיוָן דִּמְעָרֵב אַדַּעְתָּא דְּלֶאֱכֹל אוֹתָם בְּפֶסַח, הֲוָה לֵיהּ כִּמְבַטֵּל בִּזְמַן אִסּוּרוֹ. וּמִכָּל מָקוֹם בִּשְׁעַת הַדְּחָק (לא) אֶפְשָׁר דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הַמְקִלִּין: ד (כא) שֶׁעוֹשִׂין בָּהֶם מַצַּת מִצְוָה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר הַמַּצּוֹת שֶׁאוֹכְלִין בִּשְׁתֵּי הַלֵּילוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת לְקַיֵּם בָּהֶן מִצְוַת 'בָּעֶרֶב תֹּאכְלוּ מַצּוֹת', הֵם צְרִיכִין שְׁמִירָה יְתֵרָה, וְלֹא דַּי לָנוּ בְּמַה שֶּׁאֵין לָנוּ רֵיעוּתָא שֶׁל חֲשַׁשׁ חִמּוּץ, אֶלָּא שֶׁצָּרִיךְ שִׁמּוּר יְתֵרָה לְשֵׁם מִצְוַת מַצָּה, דִּכְתִיב (שמות יב יז) 'וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמַּצּוֹת', וְהֵינוּ שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּשְׁמֹר לְשֵׁם מַצָּה: (כב) מִשְּׁעַת קְצִירָה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁיִּשְׁמֹר מֵעֵת הַהִיא וָהָלְאָה שֶׁלֹּא יִפֹּל עֲלֵיהֶן מַיִם, לְשֵׁם מַצַּת מִצְוָה, אֲבָל קֹדֶם קְצִירָה שֶׁעֲדַיִן הָיוּ מְחֻבָּרִים, אֵין לָחֹשׁ אֲפִלּוּ שֶׁיָּדְעִינַן שֶׁיָּרַד עֲלֵיהֶן גְּשָׁמִים. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תס"ז סָעִיף ה', דַּאֲפִלּוּ מְחֻבָּר, אִם נִתְיַבְּשׁוּ לְגַמְרֵי וְאֵין צָרִיךְ עוֹד לַקַּרְקַע, מְקַבֵּל חִמּוּץ אִם יָרְדוּ עֲלֵיהֶן גְּשָׁמִים, (לג) וְעַל כֵּן הַמִּנְהָג לִקְצֹר דָּגָן שֶׁל שְׁמוּרָה בְּעוֹדָן לַחִין קְצָת: (כג) מִשְּׁעַת טְחִינָה. לְפִי שֶׁאָז מְקָרְבִין אוֹתָן (לג) אֶל הַמַּיִם וְצָרִיךְ שְׁמִירָה: (כד) מֻתָּר לִקַּח וְכוּ'. דְּסָמְכִינַן אַהֲנֵי פּוֹסְקִים דִּסְבִירָא לְהוּ דְּעִקַּר שְׁמִירָה הוּא מִלִּישָׁה וְאֵילָךְ, וְקֹדֶם לִישָׁה לֹא בָּעִינַן שֶׁיִּשְׁמֹר לְהֶדְיָא, אֶלָּא אֲפִלּוּ בִּסְתָמָא נַמִי לֹא מַחְזְקִינַן אִסּוּרָא, וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁלּוֹתְתִין הַחִטִּים, (לד) דְּמִסְתָּמָא אֵין שׁוֹרִין עַד שֶׁתַּחְמִיץ אֶלָּא מְצִיפִין עֲלֵיהֶן מַיִם וּמְדִיחִין אוֹתָן וְטוֹחֲנָן מִיָּד. וְאַף עַל גַּב דְּפָסַק הַמְחַבֵּר בְּסָעִיף ה' דְּהָאִידְנָא אָסוּר לוֹ לִלְתֹּת, (לה) שָׁאנֵי הָכָא דְּהוּא שְׁעַת הַדְּחָק, (לו) וְגַם שֶׁמָּא לֹא לָתְתוּ אֵלּוּ הַחִטִּין. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים (לז) דְּעַכְשָׁו שֶׁהַמִּנְהָג לְכַבֵּס אֶת הַחִטִּים וּלְהַשְׁהוֹת אוֹתָם בְּמַיִם, אָסוּר לִקַּח קָמַח חִטִּים מִן הַשּׁוּק אֲפִלּוּ בִּשְׁעַת הַדְּחָק, דְּהָוֵי מַמָּשׁ כְּדָגָן שֶׁנִּטְבַּע הַמְבֹאָר בְּסִימָן תס"ז סָעִיף ב', דַּאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד אָסוּר מִדִּינָא דְּשַׁ"ס (מ:), וְגָרַע מִלְּתִיתָה, (לח) וַאֲפִלּוּ לְכָל יְמֵי הַפֶּסַח אָסוּר, וְכָל שֶׁכֵּן לִקַּח מֵהֶם לְמַצַּת מִצְוָה. (לט) וְיֵשׁ הַרְבֵּה פּוֹסְקִים דִּסְבִירָא לְהוּ דַּאֲפִלּוּ לַשְׁהוֹת אוֹתָם בַּבַּיִת אָסוּר מִשּׁוּם בַּל יֵרָאֶה, וּכְהַהִיא דְּסִימָן תס"ז סָעִיף ב' בַּהַגָּ"ה שָׁם. וְאַף אִם עָבַר וְשָׁהָה (מ) יֵשׁ אוֹסְרִין. וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ב) בְּשֵׁם זְקֵנוֹ מַתִּיר (מא) לְמָכְרָם לְעַכּוּ"ם לְאַחַר פֶּסַח, דְּעַל כָּל פָּנִים אֵינוֹ אֶלָּא סָפֵק חָמֵץ: (כה) קָמַח מִן הַשּׁוּק. וְחִטִּים מֻתָּר לִקַּח אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַדְּחָק, דִּיקַיֵּם שְׁמִירָה מִשְּׁעַת טְחִינָה וְאֵילָךְ. אָכֵן לִקַּח חִטִּים מִבַּעַל

בְּאוּר הֲלָכָה

וְכֵן כָּתַב הַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ב), וְאֶפְשָׁר דְּמַיְירֵי הַמְחַבֵּר כְּשֶׁאֵין שִׁשִּׁים נֶגְדָּם וּלְהָכִי נָכוֹן לְכַתְּחִלָּה לְבָרְרָם [פְּרִי מְגָדִים (א"א סק"ה)]:

ד * טוֹב לְשָׁמְרָן וְכוּ' מִשְּׁעַת קְצִירָה. וְדַעַת הַפְּרִי חָדָשׁ לְהַכְרִיעַ [א]דְּשִׁמּוּר מִשְּׁעַת קְצִירָה מִדִּינָא הוּא וּלְעִכּוּבָא וַאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד, וְכִדְבָרָיו נִמְצָא בְּכַמָּה רִאשׁוֹנִים דְּשִׁמּוּר הוּא מִשְּׁעַת קְצִירָה, וְאַף דְּאִם לֹא יִמְצָא מַצָּה שֶׁשָּׁמוּר מֵעֵת הַקְּצִירָה לְשֵׁם מַצָּה בְּוַדַּאי נוֹכֵל לִסְמֹךְ עַל דַּעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וּלְבָרֵךְ בִּרְכַּת אֲכִילַת מַצָּה, מִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי נָכוֹן לְהַחְמִיר לְמַצָּה שֶׁל מִצְוָה לִקַּח דַּוְקָא מַצָּה שְׁמוּרָה מֵעֵת הַקְּצִירָה. וּבְשֵׁם הַגְּרָ"א הֵבִיאוּ גַּם כֵּן שֶׁהֶחֱמִיר מְאֹד שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל רַק מַה שֶּׁשָּׁמוּר מִשְּׁעַת קְצִירָה, וְהוּא הָיָה נִזְהָר בָּזֶה כָּל יְמֵי הַפֶּסַח, וּמִטַּעַם שֶׁמָּא יָרַד עֲלֵיהֶם מַיִם בִּמְחֻבָּר לְאַחַר שֶׁנִּתְיַבֵּשׁ הַתְּבוּאָה:

* וּלְפָחוֹת מִשְּׁעַת טְחִינָה. וְאִם מֻתָּר לִשְׁלֹחַ קָמַח שְׁמוּרָה עַל הַבַּאה"ן בְּלִי שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן בְּסֵפֶר תּוֹסְפוֹת יְרוּשָׁלַיִם שֶׁמִּסְתַּפֵּק בָּזֶה, דְּאַף דְּלֹא נֵיחוּשׁ לְאִחֲלוּפֵי וְלִירִידַת הַגְּשָׁמִים, מִכָּל מָקוֹם שְׁמִירָה לְהֶדְיָא לֹא הָוֵי וְרַחֲמָנָא אָמְרָה (שמות יב יז) 'וּשְׁמַרְתֶּם', וְאִם כֵּן אֶפְשָׁר דְּאֵין כְּדַאי לִשְׁלֹחַ בְּלִי שׁוֹמֵר. וְעַיֵּן שְׁדֵי חֶמֶד מַעֲרֶכֶת חָמֵץ וּמַצָּה סִימָן י"א אוֹת ו' שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּעִנְיָן זֶה:

* וּבִשְׁעַת הַדְּחָק וְכוּ' מִן הַשּׁוּק. עַיֵּן בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כד). וַאֲפִלּוּ בִּשְׁעַת הַדְּחָק טוֹב יוֹתֵר לִקַּח קָמַח שֶׁפּוֹן אוֹ שֶׁל שֶׁבֹּלֶת שׁוּעָל לְמַצּוֹת מִקָּמַח חִטִּים מִשּׁוּק, כִּי זֶה לָתְתוּ וְזֶה אֵין לָתְתוּ [פְּרִי מְגָדִים (מש"ז סק"ג)]:

* מִן הַשּׁוּק. מִסְתִּימַת הַלָּשׁוֹן מַשְׁמַע דַּאֲפִלּוּ מִן הָעַכּוּ"ם מֻתָּר, דְּלֹא מַחְזְקִינַן אִסּוּרָא, אֶלָּא שֶׁצָּרִיךְ לְרַקְדֵּן מִתְּחִלָּה שֶׁמָּא יֵשׁ בָּהֶן פֵּרוּר חָמֵץ, וְכַמְבֹאָר בְּשֶׁבֱּלֵי לֶקֶט בְּסִימָן ר"י בְּשֵׁם רַשַׁ"י (סידור רש"י סי' שסח), וְכֵן מְפֹרָשׁ בְּכַמָּה רִאשׁוֹנִים. אָמְנָם בְּחִדּוּשֵׁי רִיטְבָּ"א לִפְסָחִים (מ. ד"ה איתביה) מַחְמִיר מְאֹד בָּזֶה, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ מִסְתַּבְּרָא דְּקִמְחָן שֶׁל עַכּוּ"ם אָסוּר בְּפֶסַח, דְּהָא עַל יְדֵי טְחִינָה בְּרֵיחַיִם שֶׁל מַיִם שְׁכִיחַ לְמֵיעַל בָּהֶם מַיִם, וְכֵן דַּעַת הָרְאֶ"ה זַ"ל. וַאֲפִלּוּ קָמַח

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כז) חָמֵד מֹשֶׁה (ס"ד): (כח) אַחֲרוֹנִים: (כט) ט"ז בְּסִימָן תמ"ז סָעִיף קָטָן ה' וְחֹק יַעֲקֹב שָׁם סָעִיף קָטָן ט"ז וּכְדַעַת הָאֲבִי הָעֶזְרִי (סי' תיב), וּמָגֵן אַבְרָהָם (שם) בְּסָעִיף קָטָן מ"ה גַּם כֵּן נָקֵט הָכִי לְעִקַּר דִּינָא: (ל) רַשְׁבָּ"א (בתשובה ח"א) בְּסִימָן תפ"ה וּבְסִימָן תתל"א בְּשֵׁם מַהֲרַ"ם בְּרַבִּי בָּרוּךְ (ד"ל סי' שלב), וְהַטּוּר בְּסִימָן זֶה שֶׁכָּתַב כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן וְכוּ', וְהָרַבֵּנוּ יוֹנָה בַּטּוּר סִימָן תמ"ז בְּסוֹפוֹ, וְהָרַ"ן בִּתְשׁוּבָה (סי' נז, נט) וּבְצָמַח צֶדֶק סִימָן (פ"ט) [פ'] וּפְרִי חָדָשׁ בְּסִימָן זֶה וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי בְּסִימָן תמ"ז (סק"ט), וְכֵן כָּתַב שָׁם נְהַר שָׁלוֹם (סק"ז) וְחָמֵד מֹשֶׁה (סי"ט) וּבֵית מֵאִיר וּמָגֵן אֶלֶף (ס"ק כה), וְגַם הַמָּגֵן אַבְרָהָם גּוּפָא סִיֵּם שָׁם בְּסָעִיף קָטָן מ"ה דְּמִכָּל מָקוֹם אֵין לְהָקֵל נֶגֶד הָרַשְׁבָּ"א שֶׁכָּתַב בְּהֶדְיָא לְאִסּוּר, וְגַם הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק"י) נִשְׁאַר עַל דִּבְרֵי הַטַּ"ז (סק"ה) בְּצָרִיךְ עִיּוּן מֵהַהִיא דְּרַשְׁבָּ"א, וְכֵן דַּעַת הַגְּרַ"ז בְּסִימָן זֶה (ס"י) וּבְסִימָן תמ"ב (קונטרס אחרון) סָעִיף קָטָן ג' לְאִסּוּר: (לא) עַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (כלל קכו ס"ה). וְהַטַּעַם, דִּלְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים בִּטּוּל אִסּוּר לְכַתְּחִלָּה אֵינוֹ אֶלָּא אִסּוּר דְּרַבָּנָן, וּבִדְרַבָּנָן יֵשׁ לִסְמֹךְ בִּמְקוֹם הַדְּחָק עַל דַּעַת הַמְקִלִּים: ד (לג) חַיֵּי אָדָם (כלל קכח ס"ל): (לג) וּבְמָקוֹם שֶׁטּוֹחֲנִין בְּרֵחַיִם שֶׁל רוּחַ אוֹ שֶׁל יָד, אֵין צָרִיךְ גַּם אָז שְׁמִירָה לְדַעָה זוֹ [אִם אֵין רְגִילִין לִרְחֹץ שֶׁם הַחִטִּין], כִּי אִם מִלִּישָׁה וָהָלְאָה [חָמֵד מֹשֶׁה (ס"ה)]: (לד) מִטַּ"ז (סק"ג) וְחֹק יַעֲקֹב (ס"ק טז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (לה) שָׁם: (לו) פְּרִי מְגָדִים (מש"ז סק"ג): (לז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח) וְצָמַח צֶדֶק (סי' לב) וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (לח) פָּשׁוּט: (לט) מָגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן ב' וְחֹק יַעֲקֹב (סק"ח) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ב) וּבֵית מֵאִיר, דְּלֹא כְּמוֹר וּקְצִיעָה: (מ) חֹק יַעֲקֹב (שם) וְהַגְּרַ"ז בְּסָעִיף (א') [ה']: (מא) וְכֵן הִסְכִּים בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר (ס"א) עַיֵּן שָׁם:

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו"ע הרב (סי"ט) כתב שטוב להחמיר אם אפשר לשמרם משעת קצירה ואילך שלא יפלו עליהם מים.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah